

BASLAWISH KLASLARDA OQITIWDA JAÑA PEDAGOGIKALIQ TEXNOLOGIYALARDAN PAYDALANIW

Gúljahan Reymova

Nókis rayonu 2 - sanlı mektep oqıtıwshısı

Eldesova Aygerim

Nókis rayonu 2- sanlı mektep oqıtıwshısı

ANNOTATCIYA

Maqalada baslawısh klaslarda oqıtıwdıń jaña texnologiyalari, bilim beriwdiń rawajlandırıw jolları haqqında sóz etiledi.

Tayanış túsinikler : texnologiya, pedagogikalıq texnika , isskustvo.

Bilimlendiriw haqqında Nızam hám kadrlar tayarlawdıń milliy baǵdarlamasında házirgi zaman miynet bazarı jáne básekilik ortalıǵında xızmet isley alatuǵın milliy kadrlardı jetilistiriw baslı wazıypa etip qoyılǵan. Bul wazıypanı turmısqa tabıslı asırıw ushın milliy tálim tárbiya processine túpkilikli ózgeris jasawdı hám jaña pedagogikalıq texnologiyanı engiziwdi talap etedi. Sebebi jaña zaman talabına say hám kadrlar tayarlawdıń milliy modeline ılayıq jaña milliy kadrlardı burınǵı pedagogikalıq texnologiya menen tayarlaw múmkin emesligi búgingi kúni hámmege belgili.

Sol sebepli búgingi kúnde oqıtıwshılardan ásirese, baslawısh klass oqıtıwshılarına, sabaq ótiw barısında jaña pedagogikalıq texnologiyalardan paydalanıp sabaq ótiwi talap etilmekte. Al, texnologiya sózine toqtalatuǵın bolsaq, «Texnologiya» sózi basqa tillerge grek tilinen kirgen bolıp, bizińshe “iskusstvo, sheberlik, kásip óner haqqında ilim” degen mánisti ańlatadı. «Texnologiya» túsinigi jaqın jıllarǵa shekem tek óndiriske baylanıslı «óndiris texnologiyası» dep qollanılıp kelindi. Óndiris processlerin ótkeriwdiń usılları menen quralları haqqındaǵı bilimler jıyındısı óndiris texnologiyası dep ataladı. Soǵan baylanıslı ıssıxanada tamshılap suwǵarıp kartoshka egiwdiń Izrail texnologiyası, paxtanı plenka astında kógeriwdiń Andijan texnologiyası degen atamalar kelip shıqtı.

Pedagogikaǵa «pedagogikalıq texnika» hám «pedagogikalıq texnologiya» túsinikleri kirip keldi. Dáslepki waqıtları «pedagogikalıq texnika»nı oqıwshılardıǵa pedagogikalıq tásir jasawda zárúr bolǵan eplilik hám kónlikpeler jıyındısı, al «pedagogikalıq texnologiya»nı tálim tárbiya islerin ótkeriwde qollanılatuǵın usıllar, metodlar hám qurallar jıyındısı dep túsiniledi. Sonnan beri «pedagogikalıq texnologiya» túsiniginiń mánisi keńeydi, mazmunı bayıdı hám qatar quramlı bilimleri

qáliplesti. Ilimpazlar pedagogikalıq texnologiya ataması hám sol taraw boyınsha sabaqlıqlar AQSH da XX ásirdeń 50-jıllarında payda bolǵanlıǵı haqqında aytıp ótedi. [1:8-b]

Házirgi waqıtta dúnya júzi pedagogikasında túrli - túrli pedagogikalıq texnologiyalar qollanılmaqta. Máselen, oqıwshını, talabanı, qánigeni adamzat jámaáti tárepinen toplanılǵan bilim, tájiriye menen qurallandıraw hám olardı óziniń keleshektegi xızmetinde qollawǵa úyretiwdi maqset etetuǵın kognitivlik pedagogikalıq texnologiya. Lekciya, seminar, laboratoriyalıq hám ámeliy sabaqlardı mashqalalı bayan etiw, izlep taptıraw hám izertlew metodların qollanıw arqalı oqıtıwdı kózde tutatuǵın evristikalıq pedagogikalıq texnologiya. Dóretiwshilik oylaw menen dóretiwshilik uqıplılıq, ózbetinshe erkin pikirlewdi rawajlandırıw hám qáliplestiriwge qaratilǵan kreativlik pedagogikalıq texnologiya. Dóretiwshilik (kreativlik) pedagogikalıq texnologiyada oqıwshını, talabanı oqıtıw oqıw dóretiwshilik xızmet negizinde alıp barıladı. Talabalardı tańlawda, olardıń bilimi hám uqıplılıǵı tiykarǵı ólshem etip alınadı, ózlestirgen bilimlerdi teksergende reyting dárejesine qaraladı. Oqıw biliw hám oqıw dóretiwshilik xızmet negizinde qurılǵan integrallıq pedagogikalıq texnologiya t.b.

Pedagogikalıq texnologiyalardı tańlaw hám qollaw bilimlendiriw túrleri menen basqıshlarına, qánige modeli menen oqıwshılar jámaátiniń ózgesheliklerine, pán menen ótiletuǵın temaniń maqseti, wazıypaları hám mazmunına baylanıslı boladı.

Hár bir pedagogikalıq texnologiyaniń ózine tán ózgesheligi bolıwı menen bir qatarda olardıń dúzilislerinde, quramlı bólimlerinde, qollanıw sistemasında ulıwma uqsaslıqlar bar. Olarǵa mınalar kiredi, talabangá talap, tárbiyalanıwshı modeli, pitiriwshı modeli, oqıtıw sisteması, pedagog modeli, kerı baylanıs sisteması, tekseriw sisteması, pitkeriwshini attestaciyalaw sisteması, diagnostika sisteması, tálim tárbiya jumısların texnologiyalıq jaqtan táminlew sisteması t.b.

Usı joqarıda ayılǵanlarǵa negizlenip pedagogikalıq texnologiyaǵa mınanday táriyp beriw múmkin.

Pedagogikalıq texnologiya oǵada quramalı process. Onı jaratıw, qollanıw, jetilistiriw úlken dóretiwshilik miyneti, óz ústinde úzliksiz islewdi, baraqulla úyreniw menen izleniwdi talap etedi. Pedagogikalıq texnologiyalar boyınsha birqansha ilimpazlarımız ózleriniń bahalı pikirlerin bildirip ótken. Máselen;

Pedagogikalıq texnologiya – aldınnan joybarlastırılǵan oqıw – tájiriye processin ámeliyatqa sistemali hám izbe – izlikte usınıw. - degen pikirdi aytıp ótedi. (V.P.Bespalko) [2:17-b]

Jańa pedagogikalıq texnologiyaniń ózlestiriw aldınǵı pedagogikalıq tájiriyelerdi, innovaciyalardı úyreniwden, olardı ilimiy metodikalıq tárepten tallap hám ulıwmalastırıp juwmaq shıǵarıp ámelde qollanıwdan baslanadı. Al onı qollanıwda

pedagogikalıq texnologiyadan paydalanıw tálim tárbiya isleriniń sapasın jaqsılaydı, nátiyesin asıradı. Tálim tárbiya dóretiwshilik xızmet bolǵanlıqtan pedagogikalıq texnologiyanı jaratıwda ilimiy dóretiwshilik penen ámeliy dóretiwshilik ekewi birdey júdá áhmiyetli boladı.

Joqarıda bayan etilgen talaplar tiykarında jaratılǵan pedagogikalıq texnologiya sınavdan ótkeriledi hám tolıqtırıladı, lazım dep tabılsa ózgerisler kiritilip jáne de jetilistiriledi.

ÁDEBIYATLAR

1. N.H.Avliyakov, N.N.Musaeva. Pedagogik texnologiya. O'quv qo'llanma Tafakkur bo'stoni.:Toshkent 2012-yil 8-b, 12-b